

Mitä filosofi tekee rakkaudella?

Onko saavuttamaton rakkaus parempaa käyttövoimaa filosofialle ja kirjallisuudelle kuin saavutettu? Painava kannanotto asiaan on Georg von Lukácsin (1885–1971) essee Søren Kierkegaardin (1813–1855) ja Regine Olsenin (1822–1904) kuuluisasta suhteesta. Teksti oli omiana aikanaan kokeellinen: sen ote on samanaikaisesti kriittinen ja Kierkegaardin ratkaisuihin eläytyvä. Nuoren kirjoittajan oli omalta osaltaan lisättävä kokoelman *Die Seele und die Formen. Essays* (1911) omistukseksi: ”Irma Seidlerin muistolle”. Unkarinkielinen alkuteos oli ilmestynyt edellisenä vuonna.

Essee Sørenistä ja Reginestä on vuosisadan vaihteen lyhytproosan helmi, ilmeinen rajoitteissaan ja saavutuksissaan. Saksalainen idealismi paljastaa rakkauden äärellä porvarillisimpia puoliaan Lukácsin tarkastellessa vaikkapa avioliiton tai äiti-naiseuden velvoitteita. Mahdollisuuksien rajat ovat konservatiivisemmat kuin esseessä viitatussa antiikin tai keskiajan rakkausfilosofiassa (Platon, trubaduurilyriikka). Kysymys eletyn elämän ja kirjoitetun elämän vastakkaisuudesta on kuitenkin edelleen mielenkiintoinen tilaisuus Lukácsille pyrkiä kääntämään Kierkegaardin omaa (anti-hegeliläistä) ajattelua ja paradokseja tätä ajattelua itseään vastaan. Lukácsin oma käsitteistö oli vielä toinen kuin vuoden 1918 jälkeen, jolloin tapahtui hänen ratkaiseva kääntymyksensä bolševismiin. Vielä varhaisesseissä tärkeän käsitteen ”sielu” korvasi sittemmin ”tietoisuus”.¹

Päivi Mehtonen